

Bullying / Kortársbántalmazás kezelési protokoll

Iskolánk elkötelezett az iskolai agresszió és a kortársbántalmazás (bullying) megelőzésében és kezelésében. Intézményünkben a bántalmazás semmilyen formája nem megengedett és a bullying minden esetben következményekkel jár.

A „Bullying/ Kortársbántalmazás kezelési protokollról” az iskolába lépéskor minden tanulót, szüleit és az új munkatársakat tájékoztatni kell.

A Bullying protokoll célja:

- A bullyinggal kapcsolatos közös álláspont (zéró tolerancia) kialakítása
- Iránymutatás a bullying kezeléséhez

A protokoll elkészítéséhez az ENABLE anti-bullying program eljárásrendjét vesszük alapul.

1. Mit tekint az iskola bántalmazásnak?

Az iskolai kortársbántalmazás (bullying) szándékos, ismétlődő negatív vagy agresszív hatalomgyakorlás egy gyengébb diaktárs felett (Olweus, 1999).

Az alábbi három kritérium különbözteti meg egy konfliktushelyzettől:

- **Egyenlőtlen erőviszonyok:** az elkövető(k) fizikai vagy státuszfölényben van(nak) (idősebb, fizikailag erősebb, népszerűbb, gazdagabb, jobb mentális képességgel bír stb.). Az áldozat nem tudja megvédeni önmagát.
- **Rendszeresség:** a bántások ismétlődőek, hosszú időn keresztül ki van téve nekik az áldozat.
- **Szándékosság:** az áldozatot nem félreértésből, hanem direkt akarják bántani, lejáratni, megalázni.

Kortársbántalmazás formái:

- **Fizikai:** a diaktárs megütése, megrúgása, lökdösése, testi sérelem okozása; személyes holmijának eltulajdonítása, elrejtése vagy megrongálása. A másik testi határainak figyelmen kívül hagyása, az intim területeken való tiszteletlen érintések.

- **Verbális (szóbeli):** a másik kigúnyolása, gúnyneveken szólítása; csúfolás; szidalmazás; fenyegetés; megfélemlítés.
- **Kapcsolati:** pletykák vagy hazugságok terjesztése egy személyről; nyilvános megalázás, megszégyenítés; kirekesztés a csoportból, közösségből, figyelmen kívül hagyás.
- **Cyberbullying:** erőszakos üzenetek küldése valakiről egy csoportnak; rosszindulatú dolgok posztolása valakiről; szándékos kirekesztés egy csoportból; fenyegető vagy megfélemlítő üzenetek küldése online vagy telefonon keresztül; valaki más nevében posztolni olyan dolgokat, melyek rossz színben tüntetik fel („személyiséglopás”).
- **Szexuális zaklatás:** szexuális jellegű, nem kívánatos testi, szóbeli vagy non-verbális magatartás. Célja vagy hatása egy másik személy méltóságának megsértése, és megfélemlítő, ellenséges, megalázó, megszégyenítő vagy támadó környezet teremtése.

A bántalmazás szereplői:

1. Bántalmazó
2. Bántalmazott/Áldozat
3. Szemlélők
4. Támogatók/ Csatlósok: a bántalmazót támogatják szavakkal/ tettekkel.
5. Védelmzők: az áldozatot védik szavakkal, tettekkel; segítséget kérnek a felnőttektől.

Az iskola beavatkozási felelőssége az iskola területén történő, iskolai diákokat érintő kortársbántalmazásra terjed ki (tanítási idő alatt, iskolai programok során). Az otthoni, iskolai szünetekben történő bántalmazás esetén az iskola nem tud fellépni.

A kortársbántalmazással kapcsolatos programok két fő területe:

- **Prevenció:** csoportos foglalkozások, pedagógus- szülő- diák edukáció a bántalmazási helyzetek felismerése érdekében.
- **Intervenció:** az általános, bántalmazás esetén érvénybe lépő eljárásrend.

Prevenció:

- Minden 5. osztályban (felmenő rendszerben) preventív osztályfoglalkozások az iskolapszichológus vezetésével. (Indokolt esetben az alsóbb évfolyamokon is)
- Pedagógusoknak előadás tartása a bántalmazási helyzetek felismerésével, kezelésével kapcsolatban.
- A bullying-szociometria alkalmazása.

2. Intervenció – Bullying helyzetek kezelése

Az esetkezelés alapelvei:

- A bántalmazás (DE nem a személy) elítélése, a bántalmazó viselkedés megszüntetése.
- Az áldozat megerősítése, támogatása, védelme.
- A bántalmazó és az áldozat kapcsolatának helyreállítása

Iskolánkban a bántalmazások (bullying) kezelésére esetkezelő team működik. A team tagjai az intézményben dolgozó, a feladatra önként jelentkező pedagógusok. (3-4fő) az iskolából: osztályfőnök, adott évfolyam igazgatóhelyettese, iskolapszichológus, gyermekvédelmi felelős.

Különböző szakemberek felelősséghatárai:

- **Osztályfőnök szerepe:**
 - Feltárás
 - Jelzés a teamnek – ha NEM bullying, akkor eset kezelése
 - Osztálytársakkal kommunikáció
 - Szülőkkel kommunikáció
 - Utánkövetés
- **Szaktanárok szerepe:**
 - Jelzés osztályfőnöknek
 - Utánkövetés
- **Iskolavezetés szerepe:**
 - Esetkezelő team felállítása és működésük biztosítása
 - Fegyelmi eljárást igénylő esetben fegyelmi eljárás

Az esetkezelés menete:

I. A jelzés érkezése, fogadása, dokumentálása

A bántalmazással kapcsolatos jelzés érkezik tanulótól, pedagógustól, iskolai alkalmazottól, szülőktől, iskolapszichológustól, egyéb személytől.

A jelzés történhet az esetkezelő team tagjainak személyes megkeresésével, írásban vagy telefonon. A team a névtelenül érkező jelzéseket is kivizsgálja.

A bántalmazáskezelés folyamatáról minden esetben feljegyzés készül.

A jelzés beérkezése után a bántalmazás hátterének feltárása érdekében külön - külön beszélgetést folytatnak a bántalmazóval és az áldozattal is.

II. Támogató beszélgetés az áldozattal

A bántalmazáskezelő team tagjai állást foglalnak az áldozat támogatása, segítése mellett, és elutasítják a bántalmazást (DE nem a bántalmazó személyét).

A támogató beszélgetés célja:

- A bántalmazás hátterének feltárása
- Az áldozat támogatása - az áldozatkezelés alapelveinek betartásával

A támogató beszélgetés során a pedagógusok tájékoztatják az áldozatot az esetkezelés menetéről. A segítő beszélgetés során az áldozat segítségét a következő alapelvek szerint végzik:

1. Az áldozat védelmének biztosítása:

1.1. Fokozott tanári felügyelet megszervezése

2. A kontroll visszaállítása

2.1. A bántalmazottat bevonják az esetkezelés folyamatába; minden lépésről tájékoztatják, minden lépést előzetesen egyeztetnek vele.

3. Az áldozat megerősítése

3.1. Kapcsolati téren: baráti kapcsolatok kialakításának segítése

3.2. Pszichológiai téren: szükség esetén iskolapszichológus bevonása

III. Konfrontatív beszélgetés a bántalmazóval

Az esetkezelő team két tagja konfrontatív beszélgetést folytat a bántalmazóval, ill. több bántalmazó esetén egyesével, egymás után a bántalmazókkal.

A beszélgetés célja a bántalmazó szembesítése tetteivel, a bántalmazás leállítása.

Az esetkezelő team tagjai egyértelmű üzenetet közvetítenek a bántalmazó felé: *az iskolában nem megengedett a bántalmazás, ezért azt be kell fejeznie.*

A bántalmazónak magának kell **megoldást javasolnia arra, hogyan fog változtatni viselkedésén.**

A jóvátételi vállalást feljegyezi a team, mindenki aláírja és a beszélgetést követő két héttel újra összeülnek a gyerekekkel, és megnézik, mennyire sikerült betartania a vállalását.

IV. Védelmeszők aktivizálása

Az osztályfőnök feladata: 2-3 proszociális diák bevonása, akiket az áldozat megnevezett, mint barátai. Feladatuk: az áldozat támogatása, mellette állás az elkövetkező időszakban.

V. A szűkebb közösség, a bántalmazásban érintett osztály bevonása

A bántalmazásban érintett osztály bevonása azt az üzenetet közvetíti a közösség felé, hogy mi nem tűrjük a bántalmazást, és egyetlen ilyen tett sem maradhat következmények nélkül. Ez egyrészt növeli a közösség, az osztály biztonságérzetét, másrészt segíti a védelmeszői attitűd kialakulását.

Az osztály tájékoztatása az esetről az osztályfőnök feladata, az eset súlyosságát tekintve ebbe akár az Igazgató is bevonható. A tájékoztatás előtt az áldozattal egyeztetni, hogy mi hangozhat el a közösség felé. A szülői közösség felé írásban jelzi az osztályfőnök az esetet, ha az egész osztály érintett, vagy a körülmények indokoltá teszik.

Az iskolapszichológus bevonása: osztálydiagnosztika/ tanácsadás/ osztályfoglalkozások keretén belül segíti a közösség életét.

VI. A bántalmazó és a bántalmazott szüleinek tájékoztatása

Az esetkezelésbe az iskola az érintett szülőket nem vonja be, de az esetkezelés menetéről és a fejleményéről tájékoztatja őket.

VII. Utánkövetés

Az esetkezelés lezárása után (kb.2 hét múlva), az esetkezelő team újra leül az áldozattal és a bántalmazóval is külön-külön. Felülvizsgálják, hogy milyen az aktuális helyzet: javult-e, megszűnt-e a bántalmazás; a bántalmazó az általa tett vállalásokat be tudta-e tartani?

- Amennyiben a bántalmazás nem áll le: folytatódik az esetkezelés a team és külsős szakemberek bevonásával. 2-3 hetente újabb utánkövető beszélgetésekre kerül sor a bántalmazóval és áldozattal.

Amennyiben az esetkezelés nem vezet sikerre, a bántalmazás nem áll le, akkor **szankciók** lépnek életbe a fokozatosság elvét figyelembe véve.

- A szankciók közül elsősorban a közösségért végzett munkát részesítjük előnyben.
- Amennyiben ez sem vezet eredményre, vagy a bántalmazás olyan súlyosságú, akkor a bántalmazó szóbeli és írásbeli figyelmeztetésben részesülhet vagy fegyelmi tárgyalásra is sor kerülhet.
- A szankciókat iskolánkban az intézményvezető gyakorolja a házirendben leírtak szerint.
- Ha a bántalmazás során büntetőjogi felelősség is megállapítható, akkor a rendőrség bevonása is szóba jöhet.
- A súlyos bántalmazásról az iskola jelzést küld a gyermekjóléti szolgálat felé.
- Adott esetben megvalósulhat az érintett szülők bevonásával egy esetkonferencia
- Végző esetben a bántalmazó gyermek eltanácsolása az intézményből

Ha megoldódni látszott a probléma: továbbra is oda kell figyelni az osztályra.

VIII. A bántalmazáskezelés során szerzett információk alapján, szükség esetén egyéb intézményi (iskolapszichológus, gyermekvédelmi felelős, iskolai szociális segítő) és/vagy külső szakemberek bevonása

Mindig az érintett gyermek bevonásával, szülők tájékoztatásával és engedélyével történik.

A bántalmazáskezelési protokoll során felhasznált szakirodalom:

- ENABLE antibullying program (<https://hirmagazin.sulinet.hu/hu/s/enable>),
- Jármí É. & Piros V. (2017): Az iskolai bántalmazás: bullying - In: N. Kollár Katalin-Szabó Éva (szerk.): Pedagógusok pszichológiai kézikönyve II., Osiris, pp. 266- 286.
- Olweus, D. A. (1999). Az iskolai zaklatás. Educatio, 8(4), pp. 717–737.

Érd, 2024. szeptember 1.